

RÚBRICA

Què és?

Una rúbrica és una matriu que explicita, d'una banda, els criteris de realització relacionats amb l'avaluació d'una competència (o de components de diferents competències) i, de l'altra, els criteris de resultats corresponents als diferents nivells d'assoliment, concretats en indicadors relacionats específicament amb la tasca d'avaluació. Els nivells, si es vol, es poden associar amb les notes tradicionals, però es busca no reduir la valoració a un càlcul numèric, sinó fer més visible què hi ha al darrere d'un número.

Resulta molt útil per avaluar procediments i actituds, valors i normes de manera objectiva. Ofereix, al llarg del procés de l'activitat, una avaluació al detall de quins indicadors ha superat l'alumnat i en quin grau. D'aquesta manera es converteix tant en una eina avaluativa (heteroavaluació) com en una eina d'aprenentatge (avaluació formadora).

Normalment cadascuna d'aquestes matrius o rúbriques es poden utilitzar per avaluar diferents activitats al llarg d'un curs o etapa escolar, canviant només els indicadors (que sovint caldrà concretar-los més, especialment si es vol que els alumnes els puguin entendre).

Com s'elaboren?

Els passos que cal seguir per a construir una rúbrica són:

- 1- Seleccionar els indicadors d'avaluació.
- 2- Escollir entre una valoració quantitativa i/o qualitativa.
- 3- Desenvolupar els descriptors dels diferents nivells d'assoliment.
- 4- En cas de seleccionar una valoració quantitativa caldrà afegir la columna "qualificació" i la "clau d'interpretació" (quina puntuació correspondrà a un INS, SUF, N, EXC) a sota de la rúbrica.

CARPETA D'APRENTATGE O PORTFOLI

Què és?

La carpeta d'aprenentatge o portfoli és un document personal elaborat per cada alumne en el que es pretén enregistrar el procés d'aprenentatge del mateix. Permet recollir les diferents activitats que fa l'alumnat al llarg de l'aprenentatge d'un tema, els seus objectius i les reflexions sobre el que encara no sap prou bé, què farà per revisar els errors i què va millorant a mesura que avança en el coneixement.

El contingut pot ser qualsevol producció realitzada, individualment o en petit grup, acompanyada d'una reflexió personal que ajudi l'alumne a autoregular-se, com per exemple, "què no sabia" i "què he après". És idoni que inclogui la seva visió inicial dels objectius del treball a realitzar, bases d'orientació que explicitin l'anticipació de l'acció (què hauran de fer o pensar per realitzar un determinat tipus de tasques), mapes conceptuals que organitzin les relacions entre els principals conceptes o altres instruments que explicitin la seva representació dels indicadors d'avaluació.

Com s'elaboren?

Una manera senzilla de començar a fer una pràctica sobre la carpeta d'aprenentatge és reflexionar sobre els reculls d'activitats que fem habitualment com, per exemple, els àlbums o els dossiers, la majoria dels quals solen ser una simple recopilació de materials (treballs, apunts, resums, deures...), ordenats "cronològicament". Malgrat les bones intencions, si els ho preguntem als alumnes, no sempre els són prou útils per prendre consciència del seu aprenentatge. Per què, doncs, no comencem per transformar els àlbums, reculls o dossiers que ja fem en alguna cosa més semblant a les carpetes d'aprenentatge, és a dir, fer-los més formatius: ser capaços de passar del recull de treballs al recull d'aprenentatges, sense perdre de vista el protagonisme de l'aprenent.

BASES D'ORIENTACIÓ

Què són?

L'objectiu de tot procés d'ensenyament és que l'alumnat sigui capaç, quan es trobi davant d'un nou problema que exigeixi aplicar els coneixements apresos, d'anticipar i planificar les operacions necessàries per resoldre'l. Uns instruments útils ideats per avaluar i regular aquesta capacitat són les bases d'orientació, anomenades així perquè la seva finalitat és que orientin l'alumnat en la seva tasca.

Una base d'orientació és un instrument que consisteix en una seqüència d'accions que l'alumne/a ha de seguir per realitzar una tasca de manera satisfactòria. Serveixen per veure com va evolucionant l'alumnat. Poden ser elaborades pel professorat, però són més eficaces si les construeix l'alumne o l'alumna.

La seva finalitat és facilitar l'autoregulació de l'aprenentatge i orientar, planificar o anticipar una tasca. Si un alumne/a és capaç d'anticipar i planificar l'acció, vol dir que és capaç de fer-se una representació mental de l'acció que ha de fer per tenir èxit en resoldre un conjunt de tasques, i d'aplicar els conceptes que ha après.

Com s'elaboren?

Donat que l'alumnat haurà de resoldre una situació o problema, per construir-les caldrà reflexionar sobre el producte o resultat esperat i quines seran les diverses accions que caldrà abordar per tal d'arribar-hi, així com els coneixements que s'hauran de fer servir i els que encara no té. Un cop reflexionats els aspectes a tenir en compte, serà necessari que els posi per escrit, bé sigui en forma de llistat d'accions o bé en forma de mapa conceptual. Una manera fàcil d'iniciar-se en proporcionar a l'alumnat una base d'orientació en la que hi falta alguna de les accions. En aquest cas, es demanarà a l'alumnat que la completin i que intentin explicar el perquè de les diferents accions que la conformen.

DIARI D'AULA

Què és?

Entre els molts instruments que afavoreixen l'avaluació-regulació trobem els diaris de classe. A través d'ells l'alumnat expressa el que creu que ha après i també les seves dificultats. L'anàlisi del que diu permet al professorat identificar si reconeix l'objectiu del treball realitzat i quins són els obstacles a superar. Moltes vegades serà més important regular aquestes percepcions que no pas els resultats de l'activitat en si.

Identificar els obstacles i els errors i trobar camins per superar-los requereix temps per a l'autoreflexió, però aquest temps és el més útil perquè realment hi hagi aprenentatge i, en canvi, no hi ha temps més perdut que ensenyar quelcom sense que la majoria de l'alumnat corregeixi les seves dificultats. De vegades es creu que això perjudica els estudiants que ja fan força bé les activitats des de l'inici, però s'ha comprovat que també elles i ells milloren, sempre i quan el contingut treballat sigui significatiu i s'estimuli a aplicar-lo en la realització d'activitats complementàries més complexes.

Com s'elabora?

Una vegada feta una activitat, els alumnes escriuen un diari on resumeixen què han fet, com ho han fet, què creuen que han après i què pensen que encara no entenen prou bé. A continuació us oferim un exemple de diari escrit:

Cicle Mitjà: "Em fet barreiges amb oli, vinagre, sal, sucre, sorra i tambe colorants tot amb aigua. He apres que aigua i sorra no es dissolen, i tampoc amb oli tot i que remanem. Tambe que quan es fa una dissolucio només es veu l'aigua o de color, es tot transparent. No se perque no es veu el sucre i la sal. Pero es nota que estan a l'aigua, o he probat. Ma agradat molt el que hem fet amb el meu grup".